

УДК 657
Левик Ірина

Національний університет «Львівська політехніка»
**ФУНКЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ У КОНТЕКСТІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Levyk Iryna

National University «Lviv Polytechnic»
**FUNCTIONS OF THE ACCOUNTING AND ANALYTICAL SYSTEM IN THE
KONTEXT ENTERPRISE MANAGEMENT**

Обліково-аналітична система призначена для накопичення, аналітичного опрацювання, узагальнення та трансформації інформації з метою формування обліково-аналітичного забезпечення за запитами користувачів, напрямками використання у системі управління діяльністю та стратегічним розвитком підприємства [1]. Вона поєднує у собі підсистеми обліку, аналізу, контролю та моніторингу, які функціонують у тісному взаємозв'язку. Синергетичний ефект поєднання таких підсистем проявляється через взаємодію їх функцій для досягнення єдиної мети. Основною ж метою є формування обліково-аналітичного забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

У відповідності до визначеної мети можна виділити такі функції обліково-аналітичної системи в управлінні підприємством:

- облікова полягає у достовірному та повному відображенні результатів господарських операцій підприємства від первинних документів до звітності;
- аналітична функція забезпечує: опрацювання даних про досліджуваний об'єкт, визначення його стану за параметрами чи показниками, його структури та динаміки; визначення відхилень фактичних показників від планових чи нормативних; встановлення причинно-наслідкових зв'язків між процесами та явищами; формування великих аналітичних баз даних, про окремі об'єкти, про їх взаємодію і взаємовплив, визначення взаємозв'язків між ними. Завдяки аналітичній та контрольній функції забезпечується зокрема достовірність, повнота, своєчасність даних на вході в облікову підсистему;
- інформаційна функція полягає зокрема у трансформації інформації в розрізі конкретних запитів, для відповідних категорій користувачів тощо;
- контрольна функція полягає у: перевірці достовірності даних на вході у систему, забезпеченні однозначного їх трактування та уникнення дублювання; відстеженням за правильним відображенням у підсистемі обліку, під час узагальнення та трансформації, а також за коректною інтерпретацією під час опрацювання у підсистемі аналізу;
- прогнозна функція полягає у забезпеченні можливості на основі обліково-аналітичної інформації скласти можливі альтернативні сценарії розвитку подій у майбутньому та прорахувати їх вплив на діяльність підприємства загалом, окремі підвиди його діяльності тощо;
- коригуюча функція реалізується через можливість внесення змін до бази обліково-аналітичної інформації та коригуванні процесів та рішень із врахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів;
- функція моніторингу забезпечує відслідковування з певною періодичністю інформації про стан та динаміку змін як внутрішнього так і зовнішнього середовища;
- координаційна, забезпечує взаємодію усіх суб'єктів (працівників підрозділів, задіяних у процесах збору, опрацювання, систематизації, аналізу, контролю тощо), узгодженість їх завдань та гармонізацію дій у процесі виконання цих завдань.

Вихідним моментом при побудові ефективної обліково-аналітичної системи є забезпечення системи управління підприємством якісною інформацією про внутрішні господарські процеси та зовнішні фактори. Якість обліково-аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, можна оцінити через критерії – вимоги до неї, зокрема достовірність, адекватність, повноту, цінність, зрозумілість, доступність, актуальність, об'єктивність [2, с. 13] тощо.

Дуже важливе значення для обліково-аналітичної системи має правильність оцінки різних об'єктів обліку, адже саме на підставі цієї інформації будуть проводитися дії з калькулювання, документування, відображення на рахунках бухгалтерського обліку, узагальнення інформації. А інформація відображена у звітності підприємства слугуватиме основою для розрахунків, зокрема зовнішніми користувачами, великої кількості показників: ліквідності, фінансової стабільності, ділової активності, рентабельності тощо. Як зазначає Кірейцев [3] облікова оцінка має стати центром методології обліку, через яку актуалізується дослідження регулюючої його функції.

На сьогоднішній день інформація наведена у звітності не завжди є актуальною, адже крім того, що є ретроспективною, часто не враховує впливу факторів зовнішнього середовища. Для усунення такої проблеми слід розглядати можливість переоцінки об'єктів на звітну дату із врахуванням навіть тієї ж інфляції. Адже значні зміни грошового вимірника в бухгалтерському обліку одразу ж призводять до викривлення інформації для його користувачів, а це може мати суттєвий вплив на показники, для розрахунку яких береться інформація зі звітності. Недостовірність інформації може призвести до прийняття рішень, які є необґрунтованими [4, с. 126].

Забезпечення актуальності інформації на дату проведення аналізу підвищить її вартість, значущість та надасть можливість зменшити невизначеність та похибки, які можуть бути допущені в ході прийняття на її основі рішень.

Отже, злагоджена взаємодія усіх підсистем обліково-аналітичної системи має суттєвий вплив на ефективність управління підприємством загалом та на оптимальність конкретних прийнятих управлінських рішень зокрема.

Список використаних джерел:

1. Левик І.С. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємств / І.С. Левик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» № 862 «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – Львів: видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2017. – С. 145-154.
2. Загородній А.Г. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту підприємства: монографія / А.Г. Загородній, Г.О. Партин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. – 248 с.
3. Кірейцев Г. Г. Глобальні процеси і актуалізація оновлення методології обліку [Електронний ресурс] / Г.Г. Кірейцев // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 3 (80). – С. 91-103. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2103.pdf>.
4. Остап'юк Н.А. Розвиток теорії та методології облікового відображення інфляційних процесів : монографія / Н.А. Остап'юк. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 348 с.
5. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту економічних систем: проблеми і шляхи розвитку : колективна монографія / За ред. проф. Куцика П.О. та проф. Яремка І.Й. – Львів: Растр-7, 2022. – 382 с.